

Behandling av sommareksem med antihistamin - fältförsök

Projektnamn: Behandling av sommareksem hos häst med antihistamin - ett fältförsök
Projektledare: Carina Ingvast-Larsson, Avd. f patologi, farmakologi o toxikologi,
Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU
År: 2006
Kontaktperson: Carina Ingvast-Larsson, 018-67 31 75, carina.ingvast.larsson@bvf.slu.se

Bakgrund: sommareksem - lindra och hindra

Häst drabbas ibland av sjukdomar som troligtvis beror på allergi, exempelvis sommareksem som förekommer under sommarhalvåret. Sjukdomen orsakar stort lidande för våra hästar. Vad kan vi göra för att hindra sjukdomen och om den trots allt uppstår kan vi lindra den?

Sjukdomen tros beror på att en överkänslighetsreaktion utvecklas mot saliven från bitande insekter framför allt svidknott. Hästen kommer i kontakt med komponenter (antigen) i knottets saliv och en del hästar kan utveckla så kallade IgE-antikroppar. Dessa fäster på vissa celler (mastceller) som finns bland annat i huden. När en reaktion uppstår mellan knottantigen och antikroppen som har fäst till mastcellerna kommer det att frisättas inflammatoriska substanser från dessa celler bland annat histamin som kan ge svullnad och klåda. På så sätt utvecklas sjukdomen.

Genom att hindra att hästen exponeras för knott försöker djurägare att undvika sjukdomen. Insektstäckan och insektsrepellerande medel brukar användas samt att hästarna får stå inne under natten eftersom knotten är mest aktiva i skymning och gryning. Man bör även försöka undvika sankmarker och helst låta hästarna gå på öppna blåsiga marker under betesgången.

För att lindra sjukdomen kan läkemedel innehållande kortison effektivt hindra inflammationen men dessa har även icke önskade effekter vilket begränsar användning under längre tid. Antihistaminer är en grupp läkemedel som motverkar histamins effekter. Dessa läkemedel används till människa framför allt för att behandla allergier från övre luftvägar och ögats slemhinna tex pollenallergier men även för att lindra klåda. Det finns idag inga antihistaminer som är godkända, det vill säga utprovade, för användning till häst men de har använts försöksvis för att behandla sommareksem med varierande resultat.

Tidigare grundläggande studier av olika antihistaminer till häst har visat att substansen cetirizin är ett lämpligt antihistamin. Cetirizin togs upp från mag-tarmkanalen och kan således ges via inblandning i foder. Effekten av läkemedlet varade i minst 11 h vilket gör att läkemedlet bör administreras 2 ggr dagligen för optimal effekt. Inga bieffekter noterades under dessa studier.

Fältstudie

Med dessa grundläggande studier till grund har vi nu genomfört en stor fältstudie. Annonser i tidskrifter som Ridsport och Islandshästen samt via Hippocampus SLU/SVA hemsida (hippocampus.slu.se) fick ett stort gensvar från hästägare och 156 hästar av olika raser från Skåne i söder till Umeå i norr inkluderades i studien. De flesta hästarna var från Mellansverige. För att delta i studien skulle hästarna ha varit drabbade av sommareksem under åtminstone de två föregående betesäsöngerna och att eksemen skulle vara måttliga till kraftiga. Alla hästraser fick ingå men inga dräktiga djur. Det skulle finnas minst två eksemhästar på samma gård och eksemhästarna i studien skulle hållas under likartade

förhållanden. Om ytterligare utvärtes eller invärtes behandling behövdes för att hästarna som ingår i studien inte skulle utsättas för ökad grad av lidande, så kunde djurägaren vidta dessa åtgärder efter kontakt med forskargruppen.

Försöksupplägg

Fanns fler än 2 hästar på gården så matchades dessa parvis (på några gårdar var det 3 hästar som jämfördes). De hästar som ingick i paret bedömdes av ägarna/skötarna att de hade ungefär samma svårighetsgrad av eksem med utgångspunkt från bedömning av besvär under tidigare betessäsonger. Inom varje par måste hästarna behandlas identiskt d v s om någon häst åtgärdas för sitt eksem med t ex stallvistelse över natten, insektsrepellerande medel under dagen eller täcke så måste även den matchande hästen ha samma behandling. Hästarna inom paret lottades till antingen placebo eller cetirizin med doseringen 0,4 mg/kg 2 ggr dagligen i 3 veckor. Varken den behandlande veterinären eller djurägaren/skötaren visste om hästen fått placebo eller cetirizin.

En av hästarna som deltog i studien.

När hästarna hade symtom på sitt eksem, d v s de hade börjat klia sig ordentligt, kontaktades den veterinär som djurägaren hänvisats till i samband med utskick av medicinerna. Blodprov för läkemedelsanalys togs i samband med besök före och efter avslutad behandling. Vid blodprovstagnung efter avslutad behandling antecknades tiden mellan sista läkemedelsgivning och blodprovet (1 h-42 h).

Sexton veterinärer medverkade i studien och genomförde den kliniska utvärderingen samt tog blodproverna. Det var alltid samma veterinär som undersökte hästarna före och efter avslutad behandling. Ett standardiserat protokoll hade sänts ut till djurägarna tillsammans med cetirizin och placebo. Veterinärerna bedömde 13 olika områden och antecknade vilka och hur grava förändringarna var för varje område. Dessutom noterades de övriga åtgärderna som vidtagits under behandlingstiden till exempel om hästarna hade haft insektstäcke och om de stallades in under natten.

Ingen effekt av cetirizin på sommareksem

Totalt 34 hästpar (68 hästar) utgick ur studien på grund av olika anledningar. Två hästar fick utgå på grund av misstänkta allergiska reaktioner på cetirizin och därmed avbröts behandlingen. De drabbade hästarna blev återställda inom några dagar. Andra orsaker för att utgå var dräktighet, hästar som inte utvecklade dermatit eller det att djurägarna inte sände in protokollen efter avslutad studie. Åtta hästar behandlade med placebo hade mätbara koncentrationer av cetirizin i plasma vid avslutad behandling och alla dessa samt deras parhästar uteslöts ur studien eftersom det inte kunde uteslutas att djurägaren/skötaren förväxlat substanserna. De kvarvarande 89 hästarna var på 32 gårdar och delade på 42 grupper (37 par och 5 grupper med 3 hästar) varav 45 st fick cetirizin och 44 fick placebo. Det var 49 ston, 39 valacker och 1 hingst kvar i studien. Av kvarvarande hästar var majoriteten (66 %) islandshästar.

Inga ytterligare biverkningar av cetirizin noterades under studien. Plasmakoncentrationerna av cetirizin stämde väl överens med tidigare undersökning vilket indikerar att hästarna hade ett gott antihistaminskydd under behandlingen.

Trots detta kunde ingen skillnad i eksemets svårighetsgrad påvisas mellan de hästar som fått cetirizin och de hästar som fått placebo. Många hästägare och även medverkande veterinärer upplevde stora skillnader mellan de 2 hästarna som ingick i paren. Det fanns hästar som var nästan helt fria från symtom efter behandlingens slut. När behandlingskoden bröts visade det sig att de hästar som endast hade lindriga besvär lika ofta var behandlade med placebo som med cetirizin.

En förklaring till att den förväntade effekten av cetirizin uteblev kan bero på att andra inflammationsframkallande ämnen som frisätts har större betydelse än histamin för att utveckla klådan. Klådan är det stora bekymret eftersom hästens intensiva kliande leder till svåra skador.

Undersökningen visade att gården har stor betydelse för eksemets svårighetsgrad. Det beror troligtvis på att förekomsten av knott varierar beroende på landskapstypen men även att hästarna sköttes olika på olika gårdar. Hästar som varit installerade under natten och haft insektstäcke hade betydligt mindre besvär än hästar som gått ute utan något insektsskydd.

Slutsatser

Hästar med insektstäcken och som stallades in under natten var därmed skyddade från knotten och utvecklade endast ett lindrigt eksem. Antihistamin hade troligtvis en mindre betydelse för att hindra symtomens utveckling och kan inte rekommenderas för behandling av sommareksem.

Vetenskapliga referenser

Lena Olsén, Ulf Bondesson, Hans Broström, Hans Tjälve, Ulf Olsson, Behnaz Mazogi, Marie Sundqvist, Carina Ingvast-Larsson. Sweet itch in horses, effect and pharmacokinetics of cetirizine. Manuskript.

Ingvast-Larsson, C and Olsén L. Sommareksem – hindra och lindra. Hippocampusdagarna SLU, Uppsala. 25-26 oktober 2006. (Invited speaker),
<http://www2.slu.se/hippocampus/2006/hippocampusdagarna06.pdf>

Det här projektet har fått anslag från Stiftelsen Svensk Hästforskning. Det här är en populärvetenskaplig sammanfattning av den slutrapport som forskarna skrivit efter forskningsprojektets slut. Mer information kan fås direkt från forskarna själva eller från Stiftelsen Svensk Hästforskning, www.hastforskning.se.